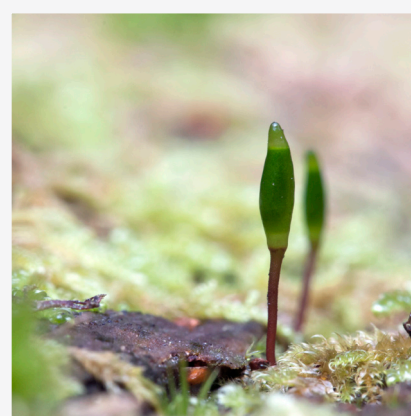
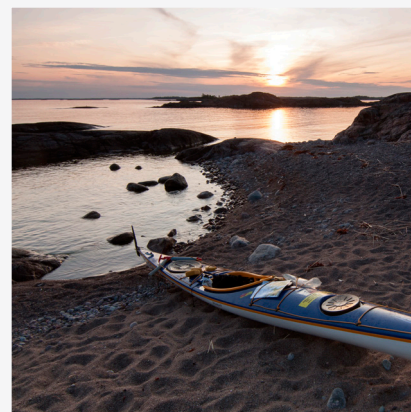

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Utnorsskogen

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220335 Utnorsskogen

Kommun: Nyköping

Områdets totala areal: 16,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Utnorsskogen är de prioriterade bevarandevärdena kopplade till en artrik, naturskogsliknande barrskog med stort inslag av äldre lövträd, framför allt aspar. Här finns höga värden knutna främst till åldriga träd och död ved med gran, tall och asp som viktiga trädslag.

Motivering: Naturskogsliknande barrskogar bär en mycket stor del av den biologiska mångfalden i boreala områden men förekommer i mycket begränsad omfattning i dagens, relativt hårt brukade landskap. Den här typen av miljöer, särskilt om de också innehåller ett betydande lövinslag är därför mycket skyddsvärda såväl i ett regionalt som nationellt perspektiv.

Prioriterade åtgärder: Området lämnas i huvudsak utan löpande skötselinsatser. Om storskaliga störningar, nödvändiga för lövföryngring, uteblir på naturlig väg kan naturvårdsbränning eller andra liknande insatser behöva sättas in. Röjning runt åldriga tallar samt röjning av gran i vissa lövrikare delar kan också bli aktuellt.

Beskrivning av området

Utnorsskogen är ett barrskogsobjekt beläget ca 8 km nordost om Ripsa kyrka i Nyköpings kommun. Karakteristiskt för området är gammal naturskogsartad barrskog med hög lövandel, särskilt av asp vilket troligen beror av en tidigare brand. Granen dominerar över större delen av objektet men bitvis, och då särskilt på de magrare kullarna, tar tallen över dominansen i trädskiktet. Förutom asp är björk framträdande medan ek och klibbal båda förekommer mer sällsynt. Marken i större delen av området är frisk med vegetation av blåbärstyp, men även bredbladig grästyp är starkt representerat. Området gränsar nästan uteslutande till ungskog av gran eller tall.

I området har man funnit många för länet ovanliga arter, särskilt är kryptogamfloran på gamla aspstammar välutvecklad men också vedsvampfloran. Arter som förekommer på asparna här är exempelvis den rödlistade aspgelélaven *Collema subnigrescens* tillsammans med dvärgtufs *Scytinium teretiusculum* och skinnlav *Leptogium saturninum*. På granlågor har de rödlistade vedsvamparna ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*, granticka *Phellinus chrysoloma* och kötticka *Leptoporus mollis*. I denna miljö växer också den i Art- och Habitatdirektivet upptagna gröns sköldmossan *Buxbaumia viridis*.

Terrängen är tämligen flack men små bergskullar av gnejs sticker här och var upp i dagen, särskilt i väster. Större delen av arealen täcks av morän.

Vad kan påverka negativt

Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i eller i direkt anslutning till området, som till exempel avverkning eller förberedelser till avverkning, gallring, plockhuggning, dikning, plantering eller markberedning.

Avlägsnande av död ved eller torrträd, vilket ger en minskning av viktiga substrat för lavar, svampar, insekter och mossor.

Utebliven störning som på sikt gör att lövträd inte kan föryngra sig.

Anläggning av vägar (även skogsbilvägar), järnvägar, kraftledningsgator eller andra ingrepp som riskerar att förändra hydrologin i området eller att fragmentera beståndet av västlig taiga.

Körning med skogsbruksmaskiner eller andra fordon i området så att markytan skadas.

All form av exploatering som bebyggelse, master etc.

Kraftiga stormfällningar som medför generationsglapp av gammal gran kan vara negativt för exempelvis grön sköldmossa och många vedlevande svampar.

Liten numerär av vissa arter i området ger viss risk att dessa kan slås ut av tillfälliga händelser.

Brist på lämpligt substrat i omgivande landskap kan öka utdöenderisken på sikt för vissa arter i området.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området är skyddat som naturreservat

Skötsel: Naturvärdena i barrskogsmiljöer av denna typ är beroende av förekomst av gamla träd och god förekomst av död ved. Området lämnas därför i huvudsak utan löpande skötselinsatser. En hög andel åldriga lövträd och ett betydande och naturligt inslag av tall kräver dock på sikt mer storskaliga störningar, exempelvis brand eller stormar, som återkommer med jämna tidsintervall. Om sådana uteblir på naturlig väg kan naturvårdsbränning eller andra liknande insatser behöva sättas in. Røjning runt åldriga tallar för att dessa ska kunna utvecklas till jätteträd samt røjning av gran i vissa delar med större inslag av lite yngre lövträd kan också bli aktuellt.

Bevarandetillstånd

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandepaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9010 - Taiga**

Areal: 16,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De flesta barrträden i området är över hundra år, med enstaka individer över 175 år. Trots att de flesta träden har nått en hög ålder tycks åldersvariationen vara god och skogen är ojämnt sluten och flerskiktad. Inslaget av senvuxna träd är högt, och även träd av grova dimensioner (gran, tall, asp). Enstaka exemplar av de grova tallarna har en mycket vacker pansarbark. I delar av skogen finns en rik förekomst av död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier (torrträd och lågor). Förekomsten av vedsvampar är rik på lågor av gran samt på olika sorters lövträd. Epifytfloran är välutvecklad på gamla grova aspar, även mossfloran på gamla lågor där mossfällar är vanligt. Flera småkärr och fuktdrog bidrar till att gynna den ovanligt rika kryptogamfloran i området.

En del tecken finns på äldre avverkning och vedtäkt har förekommit i mindre utsträckning. Tidigare har skogen troligtvis också varit nyttjad som utmarksbete. Skogen i området bär ändå prägel av att ha varit orörd under lång tid. Det stora inslaget av gammal asp härstammar troligen från en tidigare brand.

Bevarandemål

Arealen taiga ska vara minst 16,76 ha. Skogen ska vara en åldrig barrskog med stort inslag av äldre lövträd och rik på död ved i olika lägen, nedbrytningsstadier och grovlekar. Dessa skapar förutsättningar för bland annat en rik svampflora samt en rik moss- och lavflora.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grön sköldmossa har ett mycket anspråkslöst vegetativt stadium och det är i stället den gröna, skaftade sporkapseln som ger mossan dess karaktäristiska utseende. Arten har en vid världsutbredning men är sällsynt i Norden. I Sverige är den vanligast i Uppland, Sörmland och Östergötland samt i området väster om Vänern. Till skillnad från flertalet andra arter typiska för grov gammal ved av gran, är utbredningen sydlig och arten förekommer knappast alls ovanför norrlandsgränsen. Arten växer på multnande stammar och stub-bar på frisk – fuktig mark, främst i barrskog. Substratet är i regel granved som är riktigt murken och mjuk, men den förekommer även på tall och div. lövträd. De substrat mossan föredrar är kortlivade och den behöver ha lämp-liga lågor i närheten för sin spridning i tid och rum.

I Utnorsskogen påträffades den på en granlåga (favoritsubstratet), det finns emellertid gott om granlågor att vistas på och sköldmossan bedöms ha goda möjligheter att leva kvar i området.

Bevarandemål

Arten ska finnas i en livskraftig population i området. Det ska finnas tillräckligt med dödvedsmiljöer, lämpliga för grön sköldmossa, så att arten även på längre sikt kan överleva i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus.

Dokumentation

ArtDatabanken Rödlistan 2015

Arportalen 2016-01-15

Bevarandeplan för Natura 2000-område Utnorsskogen (SE0220335) Nyköpings kommun, Södermanlands län Fastställd 2006-02-03

Ekonomiskakartan. 1958. Kartbladsnr: 9H 8d. Edeby

Häradskartan. 1901. Rönö och Hölebohärad, nordvästra delen. Nr 11.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram. ID-nr: 82-41.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. Natura2000-inventering.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 2007. Skötselplan för Utnorsskogens naturreservat.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 2007. Beslut om bildande av Utnorsskogens naturreservat i Nyköpings kommun.

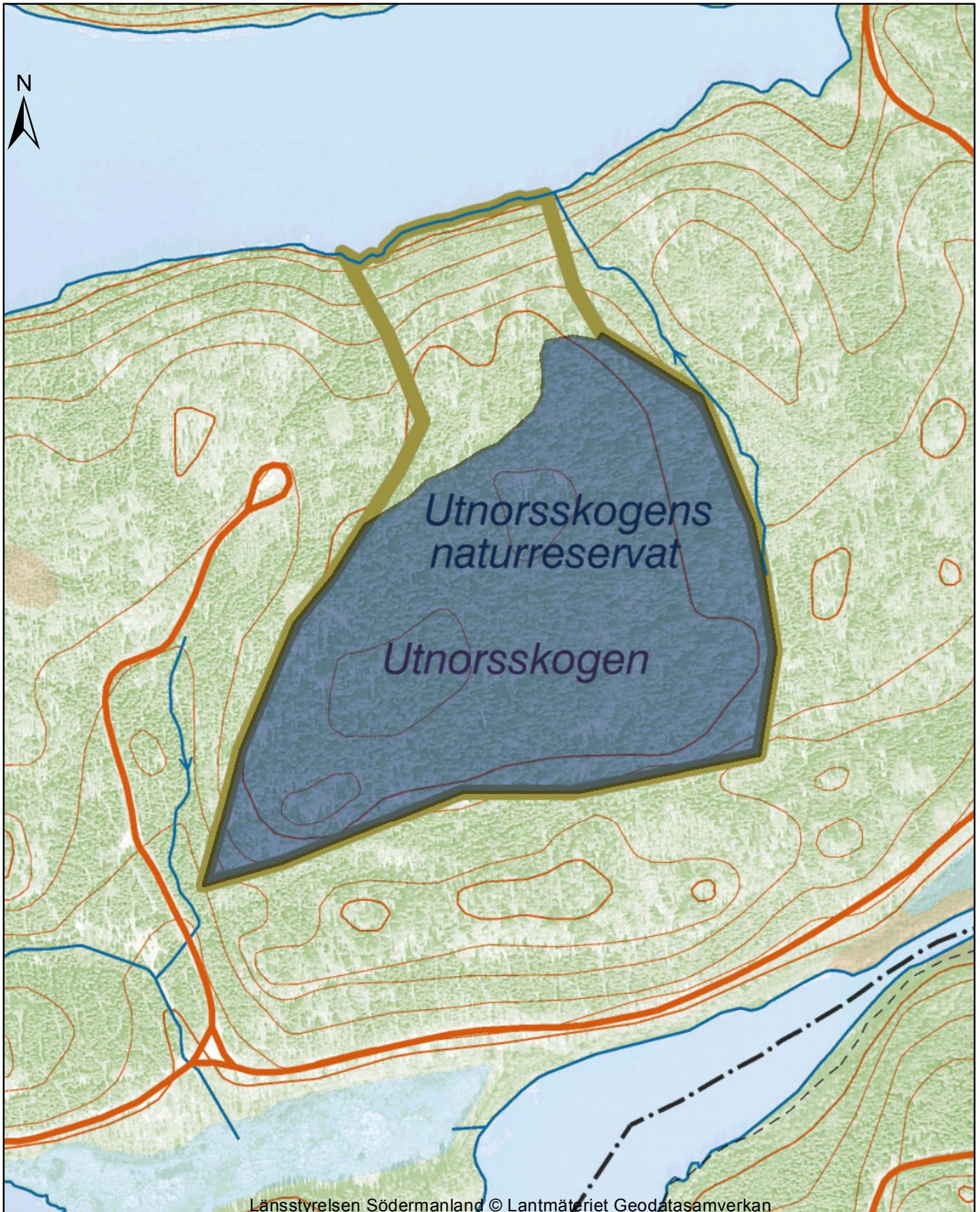
Riksintresse för friluftsliv, Båven-området: F12.

Riksintresse för naturvård, Båven-området: NRO 04 011.

SGU. Berggrundskartan. 1865. Kartblad: Malmköping.

SGU. Jordartskartan. 9H NV. Digitalutgåva.

Skogsvårdsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Objnr: 09H 8d 04

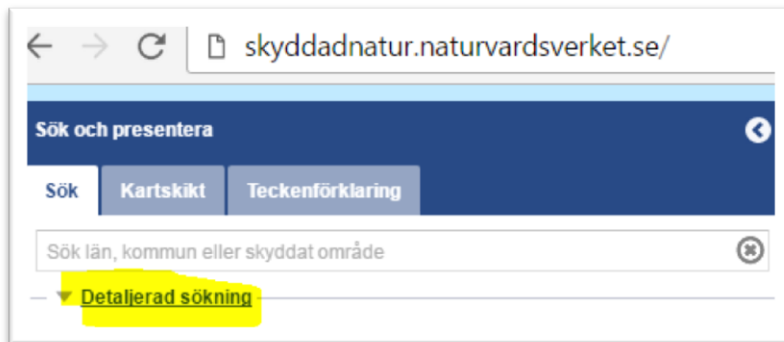
Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

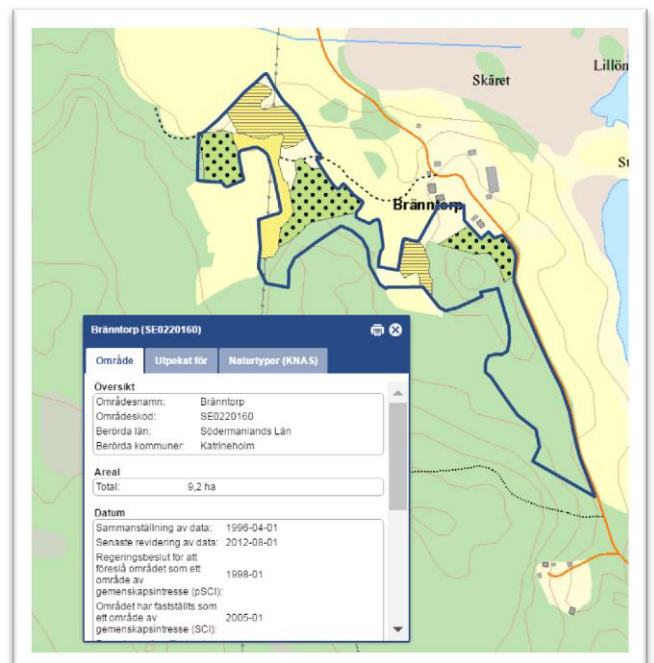
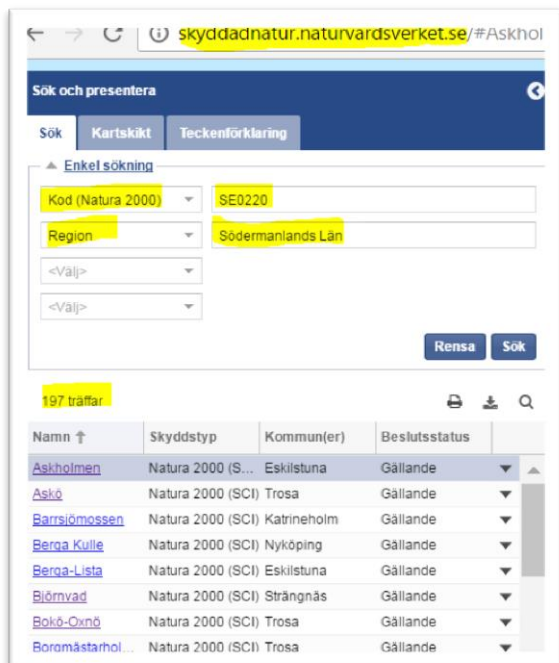
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

